

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΙΟΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΤΕΥΧΟΣ 2ο/2019

Συνέντευξη Τύπου - Αθήνα, 10 Ιουλίου 2019

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κύρια σημεία της τριμηνιαίας έκθεσης του ΙΟΒΕ για την ελληνική οικονομία που παρουσιάστηκε στις 10/07/2019

- Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία η **παγκόσμια οικονομική μεγέθυνση** συνεχίστηκε στο πρώτο τρίμηνο του 2019 με ρυθμό ίδιο με αυτόν στο προηγούμενο τρίμηνο, ωστόσο επιβραδύνθηκε σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2018. Στο αρχικό τρίμηνο ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης των χωρών – μελών του ΟΟΣΑ ήταν 1,8%, όσος στο τελευταίο τρίμηνο του 2018, έναντι 2,6% στο πρώτο τρίμηνο πέρυσι. Ο συγκεκριμένος ρυθμός ήταν ο χαμηλότερος από το τέταρτο τρίμηνο του 2016. Ενώ η μεγέθυνση στο σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας φαίνεται να σταθεροποιείται στην αρχή του 2019, μεταξύ βασικών ομάδων κρατών υφίστανται διαφορετικές τάσεις. Στις πλέον ανεπτυγμένες οικονομίες (G7) η ανάπτυξη επιταχύνθηκε, από 1,8% σε 2,1%, ρυθμός ίδιος με αυτόν πριν ένα έτος. Η σταθεροποίηση της παγκόσμιας μεγέθυνσης στην αρχή του 2019, αντανάκλα κυρίως τη συνέχιση των θετικών επενεργειών της προ-κυκλικής πολιτικής στις ΗΠΑ και την ώθηση από την υποστηρικτική νομισματική και δημοσιονομική πολιτική στην Κίνα. Βεβαίως, παραμένουν σημαντικοί δυνητικοί παράγοντες αστάθειας της παγκόσμιας οικονομίας, κυρίως η κλιμάκωση των μέτρων εμπορικού προστατευτισμού από τις ΗΠΑ και οι αντιδράσεις των εμπορικών τους εταίρων, ένα άτακτο Brexit, μια ενδεχόμενη όξυνση της έντασης μεταξύ ΗΠΑ και Ιράν, με πιθανό έντονο αντίκτυπο στην πετρελαϊκή παραγωγή. Για το σύνολο του 2019 προβλέπεται επιβράδυνση της παγκόσμιας μεγέθυνσης σε σχέση με πέρυσι, σε 3,3% από 3,6%.
- Η **ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας επιβραδύνθηκε περαιτέρω στο πρώτο τρίμηνο του 2019**, σε 1,3%, 0,3 και 1,3 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερη από το προηγούμενο τρίμηνο και το ίδιο τρίμηνο του 2018. Η νέα άνοδος του εγχώριου προϊόντος προήλθε κυρίως από τις υψηλότερες επενδύσεις (+21,2%), όμως το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης τους (75,5%) προήλθε από διεύρυνση των αποθεμάτων, όχι λόγω υψηλότερου σχηματισμού πάγιου κεφαλαίου (+7,9%). Έπονται σε συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ οι υψηλότερες εξαγωγές (+4,0%), ωστόσο η θετική επίδρασή τους υπεραντισταθμίστηκε από την πολύ ισχυρότερη άνοδο των εισαγωγών (+9,5%). Στην πλευρά της εγχώριας κατανάλωσης, την ήπια ενίσχυση των καταναλωτικών δαπανών των νοικοκυριών (+0,8%) αναχαίτισε η περιστολή των καταναλωτικών εξόδων του δημοσίου τομέα (-4,1%).

- **Ρυθμός ανάπτυξης το 2019 ελαφρώς χαμηλότερος του 2018, 1,8%**, από μεγαλύτερη επενδυτική δραστηριότητα, σε εξωστρεφείς κλάδους και αποκρατικοποιήσεις (+8-11%) και ήπια άνοδο ιδιωτικής κατανάλωσης (+1,2%). Στο περυσινό επίπεδο η δημόσια κατανάλωση ή ελαφρώς υψηλότερη. Η ισχυρότερη εγχώρια ζήτηση θα εκδηλωθεί στις εισαγωγές (+6,2%), πρωτίστως για κεφαλαιουχικά προϊόντα, αλλά και για υπηρεσίες από καταναλωτές. Υπό τα περιοριστικά μέτρα πολιτικής στο διεθνές εμπόριο και την ολοκλήρωση επέκτασης του Q-E, θα αποκλιμακωθεί η άνοδος των εξαγωγών (+5,5%).
- **Υπέρβαση στόχου πρωτογενούς πλεονάσματος Κρατικού Προϋπολογισμού** στο πεντάμηνο Ιανουαρίου - Μαΐου φέτος κατά €1,29 δισεκ. (έλλειμμα €1,76 δισεκ.) Προήλθε από υψηλότερα των αναμενόμενων έσοδα. Αυτά οφείλονται στις περισσότερες πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, λόγω είσπραξης €1,18 δισεκ. από την επέκταση της σύμβασης παραχώρησης του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, καθώς και σε περισσότερα έσοδα από μεταβιβάσεις κατά €538 εκατ., από τη διακράτηση ομολόγων του Δημοσίου από την Τράπεζα της Ελλάδος (ANFA's και SMP's).

Σύγκριση προβλέψεων για επιλεγμένους Οικονομικούς Δείκτες, 2018 – 2019
(σε σταθερές τιμές 2010, ετήσιες % μεταβολές)

	ΠΡΑΓΜ.	ΥΠΟΙΚ		ΕΕ		ΙΟΒΕ		ΔΝΤ		ΟΟΣΑ	
	2018	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
ΑΕΠ	1,9	2,1	2,5	1,9	2,2	2,0	1,8	2,1*	2,4*	1,9	2,1
Ιδιωτική Κατανάλωση	1,0	1,0	1,1	1,1	1,3	0,9	1,2	1,0	1,2	1,0	1,0
Δημόσια Κατανάλωση	-2,5	0,2	0,6	-2,5	3,1	-2,0	0,5	0,3	0,5	-2,5	2,3
Ακαθ. Επενδ. Παγίου Κεφαλαίου	-12,0	0,8	11,9	-12,2	10,1	0,2	12,0	4,0	10,7	-12,0	1,2
Εξαγωγές	8,8	7,5	5,8	8,7	4,7	7,7	5,2	8,1	5,7	8,8	5,3
Εισαγωγές	2,9	3,4	5,2	4,2	5,7	4,0	6,2	5,2	5,2	2,9	2,8
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (%)	0,8	0,8	1,2	-1,0	0,4	0,8	0,4	0,8*	1,1*	0,8	0,8
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)**	19,3	19,6	18,2	19,3	18,2	19,3	18,0	19,6*	18,5*	19,3	18,1
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	:	0,6	0,6	1,1	0,5	:	:	0,4	-0,2	1,1	0,1
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-1,5	:	:	-1,4	-1,0	:	:	-3,4*	-2,7*	-2,9	-1,3

* Πηγή: World Economic Outlook, ΔΝΤ, Απρίλιος 2019

** Βάσει της μεθοδολογίας της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού

Πηγές: Εισηγητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού 2019, Υπουργείο Οικονομικών, Νοέμβριος 2018 – European Economic Forecast, spring 2019, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2019 – Η Ελληνική Οικονομία 02/19, ΙΟΒΕ, Ιούλιος 2019 – First Post – Program Monitoring Discussions, ΔΝΤ, Μάρτιος 2019 — Economic Outlook 105, ΟΟΣΑ, Μάιος 2019

- **Περαιτέρω κάμψη της ανεργίας** σε σχέση με έναν χρόνο πριν στο πρώτο τρίμηνο φέτος, σε 19,2%, δύο ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα από ότι πριν ένα χρόνο. Η εξασθένιση της ανεργίας κατά 94,1 χιλ. άτομα, προήλθε σχεδόν αποκλειστικά από την αύξηση της

απασχόλησης κατά 2,4% ή 90,2 χιλ. άτομα (95,9% της μείωσης του αριθμού των ανέργων) Το υπόλοιπο 4,1% (3,9 χιλ. θέσεις) προήλθε από τη μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Οι περισσότερες στο τρίμηνο Ιανουαρίου – Μαρτίου φέτος θέσεις εργασίας από ότι πέρυσι, προήλθαν πρωτίστως από τους κλάδους του Τουρισμού (+20,2 χιλ. ή +6,7%), της Εκπαίδευσης (επίσης +20,2 χιλ. ή +6,7%) και της Ενημέρωσης – Επικοινωνίας, (+14,7 χιλ.), με την τελευταία να είναι δυσεργάσιμη, δεδομένης της υποχώρησης ίδια περίοδο του προϊόντος του κλάδου κατά 2,3%. Το 2019 αναμένεται αύξηση της απασχόλησης κυρίως σε εξαγωγικές δραστηριότητες και στις Κατασκευές. Καθώς η διεύρυνση των εξαγωγών φέτος θα είναι μικρότερη από πέρυσι, θα επιβραδυνθεί η επέκταση της απασχόλησης στον Τουρισμό και σε κάποιους κλάδους της Μεταποίησης. Στις Μεταφορές η τάση θα είναι φέτος ανοδική. Θα συνεχιστεί η ώθηση στην απασχόληση από το δημόσιο τομέα. Ακολουθώντας, η πτώση της ανεργίας θα είναι ηπιότερη και θα διαμορφωθεί κοντά στο 18,0%.

- **Ο ρυθμός μεταβολής τιμών (Εν.ΔΤΚ)** το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου - Μαΐου φέτος ήταν θετικός για δεύτερο έτος, 0,8%, από 0,4% την αντίστοιχη περίοδο του 2018. Ο πληθωρισμός οφείλεται στην ήπια ανάκαμψη της εγχώριας ζήτησης, καθώς η μεταβολή του γενικού δείκτη με σταθερούς φόρους και χωρίς τα ενεργειακά αγαθά το α' πεντάμηνο του τρέχοντος έτους ανήλθε σε 0,8%, ενώ η επίδραση των φόρων ήταν οριακά αρνητική (-0,1%) και των τιμών της ενέργειας μηδενική. Στο υπόλοιπο του τρέχοντος έτους οι αντιπληθωριστικές πιέσεις από την έμμεση φορολογία θα ενισχυθούν, κατόπιν της μείωσης του ΦΠΑ, ενώ δεν αναμένεται αυξητική επίδραση από τα ενεργειακά προϊόντα. Ανοδικά στις τιμές θα συνεχίσει να επιδρά η εγχώρια ζήτηση, λόγω νέας ενίσχυσης της απασχόλησης και της αύξησης του κατώτατου μισθού. Το IOBE εκτιμά ότι η αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή το 2019 θα είναι οριακά χαμηλότερη του 2018, 0,3% - 0,5%.
- Σημαντική βελτίωση καταγράφηκε το πρώτο εξάμηνο του 2019 ως προς τη μείωση του κόστους νέου δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου, που διαμορφώθηκε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα (spread σε χαμηλό εννεαετίας). Θετικές τάσεις στο **τραπεζικό σύστημα**: οι χρηματοπιστωτικές αξίες των τραπεζών ανέκαμψαν, οι καταθέσεις επιστρέφουν σταδιακά, οι τραπεζικές πιστώσεις προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ανακάμπτουν έπειτα από οκτώ χρόνια συρρίκνωσης, ενώ οι τράπεζες εξάλειψαν πλήρως την εξάρτησή τους από τον ΕΛΑ. Παρά τη βελτίωση, μεγάλες προκλήσεις παραμένουν για τις τράπεζες, καθώς συνεχίζεται για ένατη χρονιά η πιστωτική συρρίκνωση προς νοικοκυριά και ελεύθερους επαγγελματίες, με την πιστοδοτική ικανότητα των τραπεζών προς τον ιδιωτικό τομέα συνολικά να αναμένεται να βελτιωθεί μόνο σε μικρό βαθμό το υπόλοιπο του 2019. Προκειμένου να επιταχυνθεί η ανάκαμψη της πιστοδοτικής ικανότητας του τραπεζικού συστήματος, απαιτείται η πλήρης εφαρμογή των πρόσφατων αλλαγών στο ρυθμιστικό πλαίσιο, σε σχέση με την αποτελεσματικότητα των πλειστηριασμών, το νέο πλαίσιο προστασίας πρώτης κατοικίας, την πλατφόρμα εξωδικαστικού συμβιβασμού και να ληφθούν αποφάσεις περί μιας συστημικής λύσης για ταχύτερη μείωση των ΜΕΔ με βάση τον αναθεωρημένο επιχειρησιακό στόχο για ποσοστό ΜΕΔ κάτω από 20% έως το 2021. Ταυτόχρονα, χρειάζεται αλλαγή στο μείγμα εργαλείων για την περαιτέρω μείωσή τους, με έμφαση στις πωλήσεις, τις τιτλοποιήσεις και τις εισπράξεις από ενεργητική διαχείριση.

Όπως ανέφερε επίσης κατά την παρουσίαση της Έκθεσης, ο Γενικός Διευθυντής του IOBE καθηγητής Νίκος Βέττας:

- Η εκλογική διαδικασία δημιούργησε εύλογα ισχυρές προσδοκίες για θετικές εξελίξεις στην οικονομία, με επιτάχυνση των ρυθμών μεγέθυνσής της και άνοδο της ευημερίας των νοικοκυριών. Αυτές εστιάζονται κυρίως στη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης, βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
- Δέκα χρόνια μετά την έναρξη της κρίσης, οκτώ χρόνια με τρία προγράμματα προσαρμογής με το τελευταίο να ολοκληρώνεται τον περασμένο Αύγουστο, την οικονομία να έχει ισορροπήσει μέσα και από τη συσσωρευμένη βαθιά ύφεση, υπάρχει παράθυρο ευκαιρίας ώστε η νέα ελληνική κυβέρνηση, σε συνεργασία και με τη νέα ευρωπαϊκή επιτροπή, να δρομολογήσουν ισχυρότερη ανάπτυξη της χώρας.
- Η σημερινή συγκυρία βρίσκει την ελληνική οικονομία σε ανοδική τροχιά, αλλά με ρυθμούς μεγέθυνσης που είναι σχετικά ασθενείς. Κατά το τρέχον έτος, όπως από καιρό είχε επισημάνει το IOBE, ο ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ αναμένεται να κινηθεί κάτω από 2%, πιθανότερα πέριξ του 1.8%.
- Αυτός ο ρυθμός μεγέθυνσης, είναι σαφώς κατώτερος από αυτόν που είχε τεθεί ως στόχος από την οικονομική πολιτική, εξέλιξη που συμβαίνει τα τρία τελευταία χρόνια. Επιπλέον, τα θεμελιώδη μεγέθη της οικονομίας από μόνα τους οδηγούν μεσοπρόθεσμα σε μείωση αυτών των ρυθμών από την περιοχή του 2% προς σε αυτή του 1%.
- Με αυτό το δεδομένο, οι κινήσεις στην οικονομική πολιτική πρέπει να είναι αποφασιστικές και κατάλληλα στοχευμένες, αν το ζητούμενο είναι η συστηματική ενίσχυση της ανάπτυξης. Αυτό είναι αδήριτη ανάγκη, δεδομένου πως δεν αποκλείονται αναταράξεις στο εξωτερικό περιβάλλον τα επόμενα λίγα χρόνια.
- Το επίπεδο επενδύσεων είναι περίπου στο μισό από αυτό στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές οικονομίες και η ανεργία περίπου τέσσερις φορές πιο πάνω. Συστηματικό έλλειμα παραγωγικών επενδύσεων, όσο και συμμετοχής στο δυναμικό εργασίας, είχαμε στην οικονομία μας ακόμη και πριν την κρίση, ως αποτέλεσμα και της χαμηλής αμοιβής αυτών των παραγωγικών συντελεστών.
- Ο στόχος δεν μπορεί να είναι η επιστροφή στην προ κρίσης «κανονικότητα», καθώς αυτή, μετά από μια αρχική περίοδο ενίσχυσης των εισοδημάτων, θα οδηγούσε και πάλι την οικονομία σε οπισθοδρόμηση και ενδεχομένως νέα κρίση. Το ζητούμενο πλέον είναι ο δομικός μετασχηματισμός της οικονομίας, που μόνο σε μικρό βαθμό έχει επιτευχθεί την τελευταία δεκαετία.
- Η μείωση των φορολογικών συντελεστών, δεν μπορεί να είναι καθολική γιατί θα οδηγούσε σε δημοσιονομικό εκτροχιασμό. Απαιτούνται δύσκολες επιλογές και η μείωση των φορολογικών

συντελεστών πρέπει να εστιαστεί στην ενίσχυση των κινήτρων για παραγωγή και αποταμίευση και όχι στην κατανάλωση.

- Αν η φορολογία στα εισοδήματα απλοποιηθεί, πολύ χαμηλότεροι συντελεστές θα απέφεραν τα ίδια έσοδα στα κρατικά ταμεία, ενισχύοντας την ανάπτυξη και χρηματοδοτώντας και ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα για τους ασθενέστερους. Σύγχρονες μέθοδοι, κυρίως μέσω ηλεκτρονικών πληρωμών, μπορούν να συνδεθούν με τις εκπώσεις φορών και να συμβάλλουν κρίσιμα στην ευθυγράμμιση των κινήτρων των φορολογούμενων.
- Οι εισφορές στο υπάρχον ασφαλιστικό σύστημα, θα πρέπει να μειωθούν ώστε να υπάρχουν και εισφορές σε προσωπικούς συνταξιοδοτικούς λογαριασμούς, με κίνητρα για αποταμίευση και ενίσχυση της εργασίας, ιδίως της νέας γενιάς. Η μετάβαση σε ένα τέτοιο σύστημα έχει σχετικά χαμηλό κόστος ενώ τα οφέλη για την οικονομία θα είναι πολύ υψηλά.
- Στη δημόσια διοίκηση, πέρα από την ψηφιοποίηση και διασύνδεση των υπηρεσιών θα πρέπει να δρομολογηθεί η βαθιά τομή του διαχωρισμού της δημόσιας διοίκησης από το πολιτικό σύστημα και την εκάστοτε κυβέρνηση. Μια νέα φιλοσοφία για τη λειτουργία του κράτους είναι αναγκαία για την προσέλκυση ξένων και εγχώριων μακροπρόθεσμων επενδύσεων.
- Στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, πρέπει να απελευθερωθούν οι επιμέρους μονάδες και να λειτουργήσουν με αυτονομία και λογοδοσία. Ειδικότερα, στο σύστημα εκπαίδευσης, το ασφυκτικό ρυθμιστικό κρατικό πλαίσιο δεν συναντάται σε άλλες αναπτυγμένες χώρες και είναι βασικός λόγος για το διευρυμένο χάσμα ανάμεσα με την Ευρώπη.
- Οι αγορές πρέπει να γίνουν πολύ περισσότερο ανοικτές, με ανταγωνισμό και αναζήτηση κέρδους από την καινοτομία.
- Κατάλληλες δομικές τομές θα συμβάλλουν ώστε η αναμενόμενη εισροή κεφαλαίου να ενδυναμώσει κυρίως τις παραγωγικές δραστηριότητες που εκφράζουν το καινοτόμο και εξωστρεφές τμήμα της οικονομίας. Αλλιώς, αυτή θα συμβάλλει στην προσωρινή κάλυψη των προβλημάτων, δημιουργώντας παράλληλα τις συνθήκες για μια ακόμη κρίση μεσοπρόθεσμα.
- Για αυτόν τον λόγο, είναι πρωταρχικής σημασίας η εισροή επενδύσεων να συντρέξει με δομικές αναπτυξιακές μεταρρυθμίσεις, ώστε η ευκαιρία να τεθούν γερές βάσεις ανάπτυξης να μην χαθεί.
- Η ανάπτυξη στα επόμενα χρόνια για την ελληνική οικονομία, μπορεί να είναι πολύ ισχυρή, αλλά μόνο υπό όρους. Το παράθυρο ευκαιρίας είναι σημαντικό και δεν πρέπει να χαθεί.